

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدیری : آق چوره اوغلی یوسف .

صافی ۱۹

۲۶ نومبر ۱۳۳۸

یل ۱

خانلقنك استقلالى محافظه‌يہ جالیش-يور ، موسقوف فرقه‌سى ايسه قزاق روس اداره‌سى آلتە كچمەنە اوغراش-يور . وليدى افندى ، بوفرقة غوغالرىنى مفصل و آچىق نقل ايدىور ، موسقوف فرقه‌نك وافرقة باشندە بورويان خان وميرزالرك وطنلرينە حياتلرىنى ايدىن اىيە شەيخ ايله يور ؛ آنجق بوفرقة نزاعلرينك سبب اصلينى كوسترميور ، كوسترميور : نيجون قزانلىلر ايكي فرقه‌يە آيرىلمىشلىرىدى ؟ نيجون بر قسم خان و خانزادەلر ، بك وميرزالر كندى وطنلرينك استقلالى عليهنە حركت ايتدىلر ؟ دشمنلرك انترقه‌لرينە مساعدمين حاضرلايان عوامل نەلردى ؟ بو سسواللرك مقنع جوابلرىنى وليدى افندينك انرنده بولامبورز .

قزان خانلقنك ، موسقوا چارلانى طرفندن ضبطى ، تورك واسلاوعللرينك عصرلر سورەن چارپشمە-سندە بك مەم برواقەدەر . بوجەتلە مؤلفك وقەيى برنجى جلدينە خاتمە اتخاذايمەسى ، ومفصلا آكلامەسى ، تورك - تاتار تاريخ عمومىسى نقطە نظرندەن دە طوغرىدەر . آنجق قزان محاصرە ومحاربەلرينە بر جوق صحيفەلر آيرىلدىنى حالدە ، قازان خانلقنك اقتصادى ، تجارى ، علمى ومەدنى حياتنە بك آرز محل تفريق ايدىلش اولماسى موأخذە ايدىلە بىليۇر .

« تورك و تاتار تاريخى » نك اخطار ايتدىكەز ، ياخود ايدەمدىكەز بعض نقصانلرى واردەر ؛ و ذاتاً مؤلفى دە مقدمەسندە بونى مقردەر ؛ بونكلە برابر احمد زكى افندينك بو اثرى ، تەكرار ايدىيورم ، تورك - تاتار تاريخنە دائر شمدى يە قدر توركچە تاليف اولمش آثارك اك مكمليدەر .

آ . ي

تورک عالمده

ايكى اوچ هفته واركه بوتون دنيانك نظرى ، اسلام وتورك دولتلرندن حيات واستقلالنى بوكونه قدر محافظه‌يە موفق اولمش يكانە دولت اولان عثمانلى ايمپراطورلته متروقب و پرهيجان ديكلمش طوريبور . كچن عصر ميلادى ، دول اسلاميه‌نك بربرى آردنجه ، خارجك ضربه‌لرى آلتنده ، ياخود ايجندن يئنه رك - كه بوده كتر يا تاثيرخارجينك

شكل ظاهر يىسىدۇر - دۈر يىلە كارىنى كورمىشى . عصر لىچە ياشامىش بۇ يىلە لىز آرە سىندە . هند ايمپراطورلىنى كېي قولۇسلىرىدە وار ايدى . يىكرىمچى عصر ك ايلك كۈنلىرى ، اسلام عالمك ايكى مېتھاسىندە ، ايكى قديم وشانلى سلطنتك اجل قضاء ايله وفاتنه شاهد اولدى . مدنيت بشريەك تىكاملنىدە عظيم خدمتلىرى طوقونمىش ايران شاهلغىلە اندلس خلافتك وارنلىرى اولان بوايكى مملكت ، يىانچىلىك ا كدىكى فساد تخملىرىك ، اختلاف ، تفاق ، منازعات ، حرب داخلى كېي محسوللىرىنى مېندول حتى ا كىنجىلىك اومدقلىرىن قات قات مېندول وىر برىكن ، اولىردە اولجە قورۇلىش پلانلىرىنى قولايلىقلە تعقيب ايتىلدى .

فاس واپراندن سوكرە ، صرە تۈركىيە كەلكك دىيولرلى . وقايع ، مع التأسف ، بوكهاتى تىكلىدە خدمت ايتمىشىدۇر . بوكۈن عثمانلى ايمپراطورلىقك حالى تورك ، غېر تورك ، مسلم ، غېر مسلم بوتون عثمانلىلرى جدى دوشوندىرەكك ، اندىشە دوشورەكك صورتدەدۇر . بالچله تۈركلر ك ، يالكر ايمپراطورلىق داخلىدە كى دكل ، خارچندە كىلر كدە مىلى منفعتلىرى ، عثمانلى استقلال و تماميت ملكىيە سىنك محافظە سىندەدۇر ، دىرايسەك ، بر متعارفەتتىكراردن باشقە برشى ياپمىش اولمايز . آنجق دولت عثمانىه وطنداشلىغىندە داخلى بعض عناصر دها واردر ك اولرك منافع قومىه لرى ، عثمانلى استقلال و تماميت ملكىيە سىنە ، تۈركلر قدر ، بلكە تۈركلردن زىيادە مفتقدردۇر . بولردن ايلك اول خاطرە كلنلر ارمنىلرلە آرناولوردۇر . عثمانلى ايمپراطورلىنى تاريخ صحنە سىندن قالدغىنى آندە بوايكى مىلىك ادامە موجودىتلىرى بويوك تىلكەلرە معروض قالىش اولاجقدۇر .

دولت عثمانىه ، اسلام وتورك حاكىمىتىك بر يوزندىن هنوز بوسبوتون قالمادىغى اظهار واثبات ايتك اوزرە ، آسيا وآوروپانك ملتقاسىندە دىكىلن بوساغلان قلعە ، صوك زمانلردە چوق زده لىدى ؛ بش اون سىنەك حادثەلرى ، قلعەك حقيقى محافظلىرى آرە سىندە دىنى وحدت فكر ونظر اولمادىغى كوستىرىيور . اونودولمايدىركە قلعەلر ، همان دائما ايجندن آلتىر ...

بر اردودە يالكر بر قوماندانك بولماسى لابد اولدىغى كېي ، بر دولتدەدە يالكر بر قوۋە حاكەك و جودى الزمىدۇر . دولتلك ، جمهوريت بىلە اولسە ، قوۋە حاكەلرى (pouvoir suprême) بر اولور . ايكى كۈرن كوزدن آرتق خىر قالمامىشىدۇر ؛ ايكىلىشمىش بر نفس ناطقەك صاحبى يا چىلدىرەجق يا اولەكك دىمكدۇر . قوۋە حاكەسى تضاعف ويا تىكتر ايدىن دولتلك حياقىدە اوزون سورمى . علما ايله سلطانك ، سراى ايله باب عالينك آرز محسوس تفرقلىرى بىلە ، تاريخ عثمانىدە پاك محسوس ايزلر براقشىدۇر . صوك زمانلر قوۋە حاكەكك يكانە حقيقى تىلى اولان اردودە ايكىلك طويلىيور : تىل ايكىيە آيرىلىرسە ، بنا مطلقا چوكۇر ...

فرقەلر ، صرف فرقە اولقى اوزرە ، هېچ بر ىردە ، فرقە حياتىنك اك چوق انكشاف ايتدىكى انكلىترە وفرانسەدە بىلە قوۋە حاكەك ادعاسىندە بولنەمازلر . قوۋە حاكە انكلىترەدە پارلماندىركە قىرال ، اعيان ومبعوثاندىن تركب ايدىر ؛ فرانسەدە اعيان ومبعوثاندىن مركب پارلمان ايله اوندىن متولە جمهور رئيسىدۇر . ملتدە ، « محىط ملىدە »

حائز اکثریت اولان فرقه ، آنجق پارلمانک اکثریتی و او اکثریتدن صادر قاپینه حالده
 قوه حاکمه نك اجرا عضوئی تشکیل ایدر . دولت عثمانیه نك مشروطی حیاتنده بو قاعده
 اساسیه تماماً رعایت اولونامیه رق ، قوه حاکمه ، فرقه لر ایله اصل صاحبی اوله سی
 اقتضا ایدن حکمدار و مجلس عمومی آره سینده یا تقسم ایتش ، یا خود متعاقباً برندن
 دیگرینه کچمشدیر . بو شایان اسف حالک حدوشه سبب مادی . منحصرأ قوه حاکمه نك
 استنادکاهی و مأموری اوله سی لازمکن اردویی فرقه لرك کندی املرینه آلت اتحاد
 ایتهلری اولمشدیر ...

انسان دوشدیکی یردن قالفار : دولت عثمانیه نك بقاسی ایستیلر ، هرشیدن اقدام
 قوه حاکمه نك وحدت و قدرته ؛ اردونك برلکنه ، یعنی فرقه جیلقدن تماماً چکیلوب ،
 صرف قوه حاکمه نك مدافعه دولته مخصوص برآلتی حاله کچمسه ؛ فرقه لرك فرقه لی
 حدود مشروعدن خارجه چیقماملرینه ، یعنی قوه حاکمه وظائفنه اصلاً قارشمایه رق
 و قوه حاکمه نك وسائط اجراشیه سنه و علی الخصوص اردویه قطعاً ال اوزانیه رق ، آنجق
 نظامنامه لرینک محتوی اولدینی قانونی افعاله بولمقله اکثفا ایتهلرینه چالیشمالیدرلر ...

لکن بوکون ، یارین نه یاپمالیدر؟ بعض محللرک و بالخاصه یا تختک هواسنده طویلانان
 الکتریک شدتی حس ایتمین آرتق قالمشدیر . اگر الکتریک بویله تراکده دوام
 ایدرسه ، فورطنه محققدر . هر فورطنه ده الکتریک جریانلرینک تصادمیله شمشک چاقق
 احتماللری واردیر . یاغوردن سوکره ای هوا اولور ، دیرلر ؛ فقط بووک فورطنه لرك
 آرقه سی صره عظیم خسارلر ، حتی اهاالیسی قبریلس بوسوتون خراب شهرلر براقیدینی ده
 واقعدر . بن بوکون فورطنه یی بو مملکتک حقیقی منفعتلرینه مضر کورمه نلردم ؛ زیرا
 بوندن یوردیمزک خسار زده اوله جفته قالم . عواقبی کورمه لرك و یا کورمه لرك ، اغلب
 احتمال کورمه لرك ، فورطنه نك حصونه چالیشانلر ، حتی فورطنه نك اوکنی آلتی ایچون
 جدی اوغراشمایانلر ، امینم که ، مملکتلرینه ای خدمت ایتش اولیورلر ...

۲۰ تموز ۱۳۲۸

آق چوره اوغلی یوسف

تورککلک عالم اثر . — Revue de Monde Musluman, publié
 par la Mission Scientifique du Maroc.-Paris. Ernest Leroux,
 Rue Bonaparte. — فرانسه زجه . — یدی سنه دهری ایکی آیده بر انتشار ایدن
 مجموعه . — رسمی . — مجموعه اساساً بوتون اسلام عالمندن باحث ایسه ده تورککلک داتر
 فائده لی بحثلری ده جو قدر .

طنین مطبعه سی

مدیر : آق چوره اوغلی یوسف